

ESCAPE
SASKIA LANKHOORN

7 september 2018 - 22:15

Club 9:

Muenii (2015, 6'30)

Componist **Heera Kim** (KOR 1976)

Cloud Nine:

Amaranthine (2018, 30'00)

in opdracht van Gaudeamus

Componist **Petra Strahovnik** (SVN 1986)

Herz:

flagellatio ii (torso) (2015, 15'00)

Componist **Raphael Languillat** (FRA 1989) Genomineerd Gaudeamus Award 2018

Saskia lankhoorn - piano, elektronica

Micha de Kanter- geluid, elektronica

i.s.m. **Festival
Dag in
de
Branding**

Gaudeamus Agenda

11 oktober 2018 | TivoliVredenburg | **Club Fluxus: Jesse Passenier & the Fluid Orchestra**
1 november 2018 | TivoliVredenburg | **Club Fluxus: Diamanda Dramm - Violin Spaces**
8, 9, 10 en 11 november 2018 | diverse locaties | **Gaudeamus @Le Guess Who?**
22 november 2018 | Kunstruimte KuuB | **KuuB Concert: Martin van Hees - gitaar solo**
29 november 2018 | Orgelpark Amsterdam | **Gaudeamus & Unsounds - vinyl presentaties**
6 december 2018 | TivoliVredenburg | **Club Fluxus: Kluster5 - Dutch Focus**

Meunii

Naast een laptop plaatst Heera Kim twee kleine speakers in de binnenkant van de vleugel. Op gezette tijden wordt op start gedrukt en klinken er klanken uit de speakers, van sinusgolven en gezoem tot metalig lawaai. Door het ingedrukte pedaal beginnen de snaren te resoneren met de geluiden uit de speakers, waardoor er hele specifieke klankkleuren ontstaan. Ook op momenten dat de pianist 'niets' doet. Daar staat 'l.v.' in de partituur: 'laissez vibrer,' laten vibreren.

Daar blijft het niet bij, bijna de helft van de piano, welgeteld zeventig noten, worden bewerkt met wasknijpers, stoelvoltjes, klinknagels en houten stokjes. Net als John Cage onttrekt ze met ogenschijnlijke simpele ingrepen een geheel nieuwe klankwereld aan het klassieke instrument. Cage deed dat voor het eerst in 1938. Hij schreef *Bacchanale* voor een choreografie van Syvilla Fort maar er was geen ruimte voor een slagwerkensemble. Door vilt en schroefjes tussen de snaren te steken verkreeg hij gedempte tonen en een meer metalige klank. Kortom een slagwerkensemble in een piano.

Heera Kim werkt voort op dat idee en voegt nog meer interventies toe aan het instrument. De pianist bespeelt de snaren met haar vingers, schuift met glazen of

stuiterballen over de snaren, laat een schelp heen en weer wiebelen, genereert trillingen met e-bows en af en toe klinken er als donderslag bij heldere hemel doodnormale chromatische pianoloopjes. Zo creëert Heera Kim een onverwachte klankwereld uit de gehele breedte van de piano.

Heera Kim's score prescribes the placing of a laptop next to two small speakers which stand inside the piano. At specified times the pianist presses 'start' and sounds emerge from the speakers, ranging from sine waves and buzzing to metallic noise. The holding down of the sustain pedal allows the strings to resonate together with the sounds from the speakers, resulting in very specific sound colours. This even applies when the pianist is doing 'nothing', when 'l.v' appears in the score: 'laissez vibrer,' (allow to vibrate.)

But that is not all: almost half the piano, thirty-seven notes to be precise, have been prepared by means of clothes pegs, felt chair pads, rivets and wooden sticks. Just like John Cage, by means of apparently simple procedures Kim manages to extract a totally new soundscape from this classical instrument. Cage first did this in 1938. He wrote Bacchanale for a choreography of Syvilla Fort's, but there was no room for a percussion ensemble. Sticking felt and screws between the strings produced muffled notes and a more metallic sound. In other words, a percussion ensemble in a piano.

Heera Kim has developed this idea and applied even more techniques to the instrument. The pianist plays the strings with her fingers, slides glasses or bouncy balls over the strings, makes a shell wobble back and forth, generates vibrations with EBows, and every now and then, like a bolt from the blue, you hear perfectly ordinary chromatic scales. In this way Heera Kim creates an unexpected soundscape using the entire breadth of the piano.

Amaranthine

Petra Strahovnik opent de partituur van *Amaranthine* met de volgende opdracht: "Eternal sensation of Ānanda, one of the highest states of being." Ānanda, de staat van gelukzaligheid, sluit de saṃsāra af, de hindoestaanse levenscyclus die bestaat uit dood en wedergeboorte. Het is een staat die in de hedendaagse maatschappij verloren is gegaan. "In het dagelijkse leven worden we," zo staat in de premièretoelichting van *Amaranthine*, "voortdurend 'mentaal verkracht' door de media, de commercie, de politiek en alle manipulaties die bestaan in de wereld om ons heen. Geluk, pijn en plezier – de maatschappij vertelt ons wat we moeten denken en voelen bij die woorden." Haar nieuwe werk heeft ze speciaal geschreven voor pianist Saskia Lankhoorn, om zo een plek te creëren die vrij is van deze opgedrongen ervaringen.

Het is een plek van rust die Strahovnik oproept in *Amaranthine*. Zo prepareert ze de piano met hele kleine zeldzame-aardmagneten, een soort hele sterke magneten die tot duizend keer hun eigen gewicht kunnen aantrekken. Het effect daarvan op de pianosnaren exposeert ze direct in het begin. De pianist brengt de magneetjes langzaam richting de snaar, beweegt ze snel heen en weer of houdt ze er stationair vlak boven. Daardoor buigt de toon af en ontstaan er hele subtiele zwevingen in de klank.

Het heeft iets weg van de esoterische klankwereld van Morton Feldman. Ook Strahovnik schrijft muziek waar je langzaam in kan verdwijnen. Haar notenpalet is klein maar niet saai. Soms voegt ze een toon toe of intensificeert ze het ritme. Haast als een soort inwijdingsritueel neemt ze de luisteraar mee in een hallucinerende trip: "Tune in and listen. Beleef nieuwe klankwerelden, nieuwe ideeën, nieuwe hersenconnecties en voel hoe het is om waar te nemen vanuit een nieuw, een ander perspectief."

Petra Strahovnik prefaces the score of Amaranthine with the following dedication: "Eternal sensation of Ānanda, one of the highest states of being." Ānanda, the state of bliss, concludes the saṃsāra, the Hindustani life cycle which consists of death and rebirth. It is a state which has disappeared from today's society. In Petra Strahovnik's view, our daily lives are a constant stream of 'mental rapes' by the media, advertising, politics and the myriad types of manipulation in the world today. Pleasure, pain or happiness – society will tell us what to think and feel when we hear these words. In her new composition for piano and electronics, written especially for Saskia Lankhoorn, Petra Strahovnik aims to create a safe haven, far from this world of imposed experiences.

To help her create this place of rest, Strahovnik prepares the piano with rare-earth magnets, extremely powerful magnets capable of attracting as much as a thousand times their own weight. The effect of these on the piano strings is displayed from the start. The pianist brings the little magnets slowly towards the string, moves them back and forth or holds them stationary just above the string. This causes the tone to bend, and a very subtle 'beating' is created in the sound.

It is reminiscent of the esoteric sound world of Morton Feldman. Strahovnik also writes music into which you can gradually disappear. Her musical palette is small but not boring. Sometimes she adds a note or intensifies the rhythm. Almost as a kind of initiation ritual she accompanies the listener on a hallucinatory trip: "Tune in and listen. Experience new soundscapes, new ideas, and new neural connections. Feel what it's like to see the world from a new and different perspective."

flagellatio ii (torso)

Een fascinaties van de Franse componist Raphaël Languillat is de beeldende kunst. Hoewel muziek en beeld als twee verschillende domeinen worden gezien, zijn ze voor Languillat een en dezelfde: "Compositie is een zeer abstract woord, maar een afbeeldingen en gebouwen zijn ook composities. Het is een kwestie van lijnen, schaduw en licht. Deze vragen spelen ook in de fotografie, de schilderkunst en de muziek. Ik houd van deze kunstvormen, omdat ze over dezelfde kwesties gaan. Hoe kan een fotoserie muzikaal zijn en wat betekent dat? Ik wil de overeenkomsten tussen de twee afzonderlijke domeinen vinden en ze verenigen."

Meer specifiek is Languillat geïnteresseerd in renaissance schilderkunst. In dit stuk komt dat tot uiting met een expliciete referentie naar het schilderij *La Flagellation du Christ* van Carravaggio uit 1607. Over dit schilderij zei Languillat zelf: "Caravaggio is keiharde studiofotografie. Het is erg donker. Er is een hoop naakt, atletische lichamen. De scènes zijn wreed. Het licht is ruw. Dit schilderij heb ik in Milaan gezien. Het was giganthisch en vulde de

hele ruimte. Het helde een beetje naar voren, alsof het bovenop mij viel. Waanzinnig. Toen pas begreep ik de zwaarte van dit schilderij.”

De heftigheid van het schilderij keert terug in de muziek. Het is een snelle, herhalende opeenvolging van noten, een marteling om te spelen. Geen lyrische melodieën of welluidende harmonieën. De piano verwordt haast tot slagwerkinstrument. “Het toont de donkere klank van de piano,” vertelt Languillat, “ik had black of doom metal in gedachten.” Ook transplanteert Languillat de duisternis van het schilderij en het typische clair-obscur—licht-donkercontrasten om vorm en volume aan te dikken—naar de belichting van de uitvoering. De zaal moet zo donker mogelijk zijn. Er is een spot gericht op de pianist die, tijdens de uitputtingsslag die de uitvoering is, van dichtbij wordt gefilmd om het lichamelijke lijden van de geseling zelf te visualiseren.

French composer Raphaël Languillat has a fascination for the visual arts. While visual art and music are often seen as two different domains, for Languillat they are one and the same: “Composition is a very abstract word, but an image or a building is also a composition. It’s mostly a question of line, of shadows and light. In photography you have all these questions too. I like both art forms, because music and photography share the same issues. How can a series of photographs be musical and what does it mean? When there are two separate fields, I want to find what they have in common and unify them.”

More specifically Languillat is interested in Renaissance painting, an interest illustrated by the explicit reference to the painting La Flagellation du Christ by Caravaggio from 1607. Languillat himself says of this painting: “For me, Caravaggio is in-your-face studio photography. It’s always very dark. There are lots of nudes and really athletic people. The scenes are brutal. The light is harsh. I had the chance to see this painting in Milan. It’s very big and fills the whole space. It was tilting a bit forward, almost as if it was falling on top of me. Amazing – only then did I realize how heavy the painting was.”

The intensity of the painting is reflected in the music. It is a fast, repetitive sequence of notes, almost torture to perform in itself. No lyrical melodies or mellifluous harmonies here. The piano is almost transformed into a percussion instrument. “It shows the dark side of the piano,” Languillat explains. “I had black or doom metal in mind.” Languillat also transfers the darkness of the painting and the typical chiaroscuro—accentuated contrast between dark and light to suggest the shape and volume of the depicted subjects—to the ambient lighting of the performance. The hall must be as dark as possible, with one spotlight on the pianist, who will be filmed close-up during the exhausting performance, to depict the physical suffering of the flagellation itself.

Tekst: Jan Nieuwenhuis

Vertaling: Robert Coupe